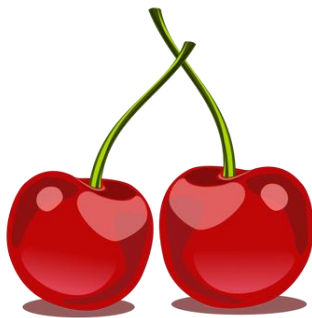


# למידה מרחוק

למידה עצמית וחקר  
איתור מידע מהימן  
השוואה ומיזוג  
אוצר מילים, ניבים וביטויים  
התנסות בכלים דיגיטליים



## תרגיל ברוח הדובדב"ן:

דובדב"ן – דוגלים בערכים, דוגלים בעניין

רוח היוצרת חיבורים בין תחומי דעת שונים, מעודדת העשרה ועניין,  
ומחפשת משמעות וערך מוסף בתוכנית הלימודים.

חובר על ידי שרון פישמן דודיק

חט"ב וחט"ע  
אדר תש"ף  
מרץ 2020

שלום לכולכם,

בימים אלו אנו נאלצים להתמודד עם מצבי חירום חריגים ומיוחדים ולייצר למידה מרחוק ושגרה שונה.

למידה אינה תהליך שמתרחש רק פנים אל פנים ורק בכיתה, אלא כל העת ובכל מצב. למידה מאפשרת לנו שינוי וצמיחה, רכישה של ידע חדש או של מיומנות חדשה ותובנות חדשות על עצמנו. יש הטוענים כי הלמידה החשובה ביותר היא הלמידה שלנו את עצמנו, ההבנה מי אנחנו, מהן החוזקות שלנו, מהן החולשות שלנו, מה מניע אותנו וכו'. אם נהיה מודעים לכך, גדל הסיכוי שנחווה זאת כלמידה מעניינת, על אף העובדה שלא תמיד זו למידה קלה.

**בחרו במשפט אחד  
מפסקה זו, וחוו את  
דעתכם על הנאמר  
בו. האם אתם  
מסכימים או  
מתנגדים? הביאו  
נימוק או דוגמה  
לביסוס טענתכם.**

במהלך החיים אנו חווים חוויות טובות, חיוביות ומהנות, וגם חוויות קשות, מתסכלות, מעייפות ומצריכות מאמץ רב. כמעט מכל חוויה ניתן ללמוד משהו על עצמנו<sup>1</sup>, לתעל את הקושי לצמיחה ולהתעצמות. המילים

שנבחר כדי "לדבר" עם עצמנו ישפיעו על עיצוב החוויה במוחנו. ככל שנעשיר את שפתנו, כך נגדיל את אפשרות הבחירה הזאת, ויתאפשר לנו להוביל את מחשבותינו ואת מעשינו לאן שאנחנו נרצה.

היכנסו לאתר "האקדמיה ללשון העברית" – "כמה מילים יש בשפה העברית?"

<https://hebrew-academy.org.il/2010/10/17/%D7%9B%D7%9E%D7%94-%D7%9E%D7%99%D7%9C%D7%99%D7%9D-%D7%99%D7%A9-%D7%91%D7%A9%D7%A4%D7%94-%D7%94%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%AA/>



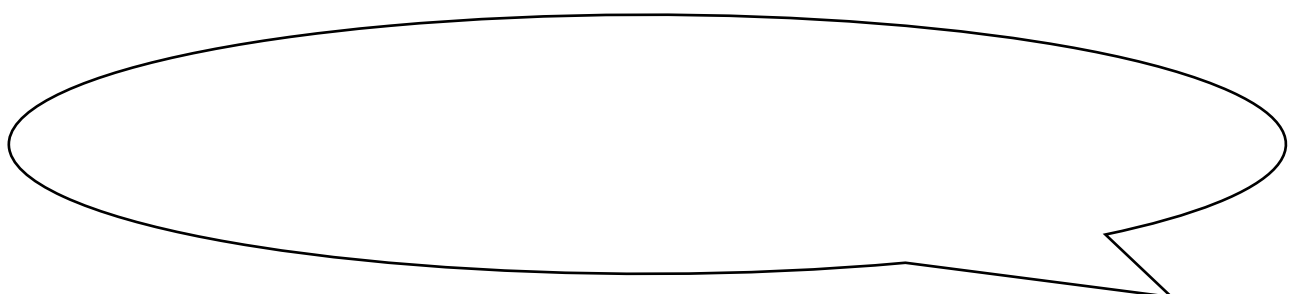
השפה העברית עשירה באוצר מילים. המילים מאפשרות לנו לחשוב, להעמיק במחשבות, למצוא משמעות, למצוא הנאה, להבין, להעשיר את עצמנו, לבטא את עצמנו ועוד. עושר לשוני מעיד על עושר מחשבתי.

ביחידה זו תבחרו נושא שתמצאו ללמוד עליו, ודרכו ללמוד על עצמכם. השאלות של ההבנה ושל ההבעה – אמורות להוביל אתכם להתבוננות עצמית וללמידה על עצמכם ועל הנושא שבחרתם, לייצר חיבורים מעניינים לתחומים אחרים ולמציאת רובדי הבנה נוספים. שאלות הדקדוק עשויות לפתוח לכם צוהר לאוצר מילים רחב יותר, לגיווני משמעות, להבנת מבנה השפה (מבנה המשפט, מבנה המילה ועוד) ולהעמקת הידע הלשוני.

**אתרו את המילה  
"צהר" בשיר "נח"  
שכתב יורם טהר  
לב, הלחין ומבצע  
מתי כספי.**

בתקווה ללמידה משמעותית ולהנאה,

שרון



<sup>1</sup> תארו חוויה אחת שבזכותה למדתם על עצמכם משהו. האם גיליתם נקודת חוזק בעצמכם או חולשה? האם החוויה חיזקה אתכם?

**שלב א': בוחרים נושא או מושג:**

1. "למידה" – מהי למידה, אילו סגנונות למידה קיימים, איך לומדים, מהם קשיי למידה ועוד.
2. "עברית" – השפה העברית ומקורותיה, הכתב העברי, ההגייה, התפתחות העברית ועוד.
3. ענף ספורט (כגון: כדורסל, כדורגל, שחייה, שחייה אמנותית, אמנות לחימה, יוגה ועוד).
4. אידאולוגיה – מהי אידאולוגיה, מהן ההשפעות שלה ועל מי היא משפיעה, סוגי אידאולוגיה ועוד.
5. מנהיגות – אילו סוגים יש, מהי השפעתו של מנהיג? מהן הסכנות? כיצד מפתחים מנהיגות ועוד.
6. דילמות – מתי מתעוררת דילמה? מהי דילמה מוסרית? כיצד ניתן להכריע בעת דילמה ועוד.
7. קיימות – מהי? מהן הסכנות שפניהן עומד העולם, מה כוחו של האדם, אילו גישות קיימות ועוד.
8. יבשת (למשל אירופה) – המדינות? ההיסטוריה? שפות, תרבות ועוד.
9. מוזיקה – כיצד היא משפיעה עלינו, אילו סוגים יש, אלו מחקרים חשובים נעשו ועוד.
- 10.

רצוי: להתייעץ! עם עמיתים, עם הורים, עם המורה...  
אפשר לפתוח קובץ שיתופי עם שאלות שניתן לשאול על  
הנושא.

**שלב ב' – שואלים שאלות:**

מה מעניין אותי ללמוד? אלו שאלות כדאי לשאול? אלו שאלות עולות משיטוט במרשתת?  
נסחו שאלות בעזרת מילות השאלה. הוסיפו מילות שאלה לפי הצורך.

למידה	עברית	ענף ספורט	אידאולוגיה	מנהיגות	דילמות	קיימות	יבשת	מוזיקה	
מה?									
מדוע?									
מתי?									
לשם מה?									
איך?									
כמה?									
מי?									
אילו?									



## שלב ג': מאתרים מקורות מידע מהימנים ואמינים

על פי מילון אבן שושן, המילה "מהימן" קשורה לשורש אמ"נ, ופירושה נאמן, אמיתי.

והמילה "אמין" נרדפת לה, ופירושה "נאמן למקור, אותנטי, אמיתי". ובהקשר של אדם, אדם אמין הוא אדם "שניתן לסמוך עליו שלא יכזיב".

בתקופתנו יש "אוקיינוסים" של מידע ושל מלל במרשתת, ולא תמיד אנו עוצרים לרגע כדי לבדוק את מקור המידע ולתהות על קנקנו. מי כתב את המידע? מהי הכשרתו? מתי המידע פורסם ועודכן לאחרונה? וכדומה.

### שאלות למחשבה ולדיון:

דיון בכלים דיגיטליים:

קבוצת ווצאפ, פאדלט,  
קובץ שיתופי, שיחת זום,  
\_\_\_\_\_

מתי חשוב במיוחד לבדוק מהימנות ואמינות של מידע?

כיצד ניתן לעשות זאת?

מדוע חשוב לבדוק זאת?

כמה מקורות דרושים כדי לקבל תמונת מידע רחבה ומהימנה?

האם יש הבדל בתשובות בהתאם לנושא?

עד כמה חשוב להתייעץ עם אחרים בשלב הזה? מדוע?








### לפניכם ניבים, ביטויים ופתגמים הקשורים באמינות או בשקר, בסמכותיות או בידע ממקור מהימן.

- בחרו בביטוי אחד, מצאו את פירושו.
- נסחו שאלת טריוויה על הביטוי שלכם (ארבע אפשרויות ורק תשובה אחת נכונה), ושלחו למורה. תוכלו להיות יצירתיים ולשאול לא רק על הפירוש... שורש? בניין? ניב מנוגד? ניב נרדף? שיבוץ במשפט? מקור הביטוי?
- מהשאלות של כולכם ניתן ליצור טופס גוגל (גוגל פורם), ולגלות מיהם מלכי הטריוויה בכיתה.

דברים כהווייתם	שם מבטחו ב...	אילני סרק – קולם הולך
יש רגליים לדבר	ברור כשמש	איסתרא בלגינא – קיש
לאמיתו של דבר	יש רגליים לדבר	קיש קריא
אין לו שחר	מנוי וגמור	בר סמכא
הולך שולל	שריר וקיים	בור סוד שאינו מאבד טיפה
לא דובים ולא יער	הלכה למשה מסיני	הרהר על מידותיו
להד"ם	הררים התלויים בשערה	השליך יהבו על...
השקר – אין לו רגליים	אמת ויציב	חדור ביטחון
_____	באמת ובתמים	משענת קנה רצוף

## תרגיל בדיקת מהימנות! 👍

- 👉 לפניכם שאלות שאנשים מחפשים במרשתת, והפנייה לאתרים שונים. הוסיפו שאלה משלכם.
- 👉 כתבו את הידוע על האתר, בדרך כלל ניתן למצוא מידע כזה ב"אודות". אם לא ניתן כל מידע באתר על מהימנותו, ציינו – לא ידוע. מהי התשובה לשאלה, לפי הכתוב באתר?
- 👉 לבסוף, דרגו את האתר מבחינת מידת המהימנות והאמינות שלו בעיניכם: 1- מאוד מהימן ואמין בעיניי ועד 5 – לא אמין כלל בעיניי.

השאלה המבוקשת	האתר	מי כתב את המידע? שם, תפקיד, הסמכה וכו'	תאריך פרסום המידע / עדכון	האם נדרש לי מקור נוסף?	אחר:	מהי התשובה?	דירוג האתר מבחינת
האם כדאי לי לרכוש אוטו חדש? 	<a href="https://www.hon.co.il/">https://www.hon.co.il/</a> הון מדריכים פיננסים						
מה עושים כשיש סחרחורת? 	<a href="https://meamemt.com/dizziness-treatment/">https://meamemt.com/dizziness-treatment/</a> מהממת!						
איזו מגמה לבחור בתיכון? 	<a href="https://www.mako.co.il/maariv-lanoar-magazine/Article-6ff531a4278d451006.htm">https://www.mako.co.il/maariv-lanoar-magazine/Article-6ff531a4278d451006.htm</a> מעריב לנוער						
מה ההבדל בין מגמה לבין לבה? 	<a href="https://hevdel.co.il/%F0%9F%8C%8B-%D7%9E%D7%94-%D7%94%D7%94%D7%91%D7%93%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%9F-%D7%9E%D7%92%D7%9E%D7%94-%D7%9C%D7%9C%D7%91%D7%94/">https://hevdel.co.il/%F0%9F%8C%8B-%D7%9E%D7%94-%D7%94%D7%94%D7%91%D7%93%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%9F-%D7%9E%D7%92%D7%9E%D7%94-%D7%9C%D7%9C%D7%91%D7%94/</a> מה ההבדל?						
מהי ממשלת מיעוט? 	<a href="https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%9E%D7%A9%D7%9C%D7%AA_%D7%9E%D7%99%D7%A2%D7%95%D7%98">https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%9E%D7%A9%D7%9C%D7%AA_%D7%9E%D7%99%D7%A2%D7%95%D7%98</a> ויקיפדיה						

## 🌐 שלב ד': קוראים, מקשיבים, כותבים, ממצגים מידע

- כתבו את הנושא שבחרתם ללמוד על אודותיו.
- כתבו בעמודה הימנית את השאלות שבחרתם לחקור, את התבחינים שניתן להשוות ביניהם, את כותרות המשנה שזיהיתם במקורות המידע שמכילות את המידע שמעניין אתכם.
- מלאו את הטבלה בנקודות של מידע.

### לפניכם דוגמה:

### הנושא: מהי "למידה"?

מקורות המידע ← השאלות ↓	פרופ' יורם הרפז, 2014, הד החינוך	ויקיפדיה	הספרייה הוירטואלית של מט"ח
מהי למידה?	למידה משמעותית היא למידה הנותנת משמעות חדשה לתכנים – מושגים, רעיונות, הבנות, עמדות – שנלמדו בעבר ופותחת נתיבים ללמידה של תכנים חדשים, מורכבים יותר, בעתיד.	תהליך של רכישה, הרחבה או שיפור של ידע, הבנה, יכולת או מיומנות. באופן זה ניתן לתאר את הלמידה כשינוי וצמיחה בכל תחום שהוא.	שינויים, שחלים בנו בעקבות התנסויות שונות.
מה מסייע ללמידה?	תנאים ללמידה משמעותית: מעורבות והבנה	רלוונטיות ועניין אישי. למידה פעילה. חופש בחירה. יצירתיות ולגיטימציה לניסוי ולטעייה, הימנעות מענישה, משוב וציונים.	יש שלוש גישות: התנהגותית, קוגניטיבית וחברתית.
איך מעריכים למידה?	כדאי להעריך למידה על ידי משוב עשיר, מתמשך ומתווך.	משוב וציונים.	לפי הביצוע.

- היעזרו בעמוד הבא כדי לחקור נושא שבחרתם בו בעזרת השאלות שניסחתם. תוכלו להוסיף (או לגרוע) שורות ועמודות לפי הצורך.
- השאלות אמורות למקד אתכם בתוך שפע המידע שתדלו מהמקורות השונים. שימו לב מתי נדרשים מספר מקורות, שימו לב למהימנותם של המקורות.
- מקור מידע יכול להיות גם מאמר, גם כתבה, גם הרצאה וכדומה.

הנושא שלי: \_\_\_\_\_

				מקורות המידע ← השאלות ↓

## לכל המעוניינים: התנסות ב"עמידה מול קהל"

- 👉 **המטרה:** לשכנע את הקהל שחשוב ללמוד את הנושא שלכם מכיוון שהוא רלוונטי לחיים ומעניין.
- 👉 **האמצעי:** לרשותכם 60 שניות... תכננו את דבריכם, מה חשוב לכם לומר...
- 🌀 אפשרות א': שיחת זום, וכל אחד מדבר 60 שניות על הנושא שלו.
- 🌀 אפשרות ב': סרטון אישי של כל אחד על הנושא שלו 60 שניות.
- 👉 לאחר מכן – **"משאל כיתה"**: מהם חמשת הנושאים הכי מבוקשים?

## לכל המעוניינים: התנסות בתכנון שיעור / מצגת

- 👉 **תכננו שיעור** של 5-10 דקות, ובו תלמדו את חבריכם על הנושא שבחרתם.
- 👉 התייחסו בתכנון גם לידע, גם לאופן הלמידה (מקוון? פנים אל פנים? סרטון? מצגת? משחק?) וגם למשוב – כיצד תדעו שהצלחתם ללמד? שהקהל שלכם הבין?

## שלב ה': לשון ודקדוק

### תחביר:

- היעזרו במקורות המידע שלמדתם מהם, ובידע שרכשתם, וצרו דף עבודה לחבריכם לכיתה.  
**משפטים לניתוח תחבירי:**
  - 3 משפטים פשוטים.
  - 3 משפטים מאוחים (מחוברים).
  - 3 משפטים מורכבים.
- נסחו ארבעה משפטים פשוטים שבהם משובצת מילת הנושא שבחרתם (למשל המילה "למידה") בכל פעם **בתפקיד תחבירי אחר**: נושא, נושא, לוואי, משלים פועל.
- תפקידי הבינוני**: מצאו צורות בינוני בתפקידים שונים. בחרו במשפטים מעניינים.
- דרכי מסירה**: נסחו משפט ובו פועל אמירה, ואשר ניתן להמיר את המשפט מדרך מסירה אחת לאחרת (דיבור ישיר, דיבור עקיף, הסגר).  
למשל: לדברי פרופ' הרפז (2014), למידה משמעותית נותנת משמעות חדשה לכל מה שנלמד בעבר, ופותחת נתיבים ללמידה של תכנים חדשים, מורכבים יותר, בעתיד.
- \_\_\_\_\_

### מערכת הצורות:

- היעזרו במקורות המידע שלמדתם מהם, ובידע שרכשתם, וצרו דף עבודה לחבריכם לכיתה.
  - ניתוח פעלים, שמות פעולה ושמות פועל מגזרות שונות ומבניינים שונים.
  - המרות של פועל לשם פועל או לשם פעולה.
  - ניתוח מילים זהות או דומות, כגון: מְפָנִים.
- חידון "מילים קשות". אתרו מילים מעניינות, ובדקו אם חבריכם מכירים את פירושו.
- תפקידי הבינוני**: מצאו צורות בינוני בתפקידים שונים. בחרו במשפטים מעניינים.
- מצאו שמות עצם שנוצרו בדרכים שונות: שורש ומשקל, בסיס וצורן, הלחם בסיסים, נוטריקון ומילים שאולות מלעז.
- האם מצאתם שמות בעלי משמעות דומה של משקל או של צורן סופי? למשל: במאי, משפטן.
- \_\_\_\_\_

### שם המספר:

- אם יש במקורות המידע שימוש במספרים, התייחסו רק לנתונים ולמספרים שהותירו בכם רושם או שעוררו בכם עניין, וכתבו את המספר במילים.

**בברכת עבודה מהנה, בעלת ערך, עניין ומשמעות!**